Holló Walter

Ez apámnak egy igazolványképe, ami feltehetően a temesvári Jointnál készülhetett róla, mert a képen halványan román és héber betűs feliratok vannak. De apa a kép hátára lakcímnek a Bulcsú utca 2l/b-t írta, amit már csak itthon, a hazaérkezése után írhatott rá. Vagyis ezt igazolványképként még használta 1945--46-ban, mert akkor még ott lakhattunk. A felszabadulás után a nagyanyámékhoz mentünk vissza a csillagos házba, a Bulcsú utcába. De onnét körülbelül 1946 őszén már elköltöztünk a Sziget utcába, a mai Radnóti Miklós utcába.

1945 után az első Joint konyhákat apu létesítette. Temesvárott a háború után nagyon hamar az amerikai Joint létesített egy irodát. Apám odament, és miután kitűnően tudott németül, megértette magát. És hozott magával [Budapestre] egy papírt azzal a feladattal, hogy létesítsen itt Joint konyhákat. Létesített is. A valamikori Claridge kávéházban volt az egyik. Ez az Oktogonon volt [A Claridge, amely egy zenés kávéház volt, a Nagymező utca 11. számú ház földszintjén működött 1938-tól. A ház az 1970-es évek óta a Radnóti Színháznak ad otthont. -- A szerk.]. Úgy emlékszem, ez volt az első Joint konyha, ami itt megnyílt Pesten. 1945-ben tavasszal, nyáron, ősszel itt még nagy éhezések voltak. Akkor az emberek ezrével jártak batyuzni vonattal vidékre, és onnan szereztek élelmiszert.

Mivel az apu ezzel a Joint megbízatással jött haza, neki nagyon jó fizetése volt. Úgyhogy mi anyagilag attól kezdve, hogy apám hazajött, rendben voltunk. Gazdagok nem voltunk, de alapvető problémánk nem volt. És ami nagyon fontos volt, hogy a fizetése jelentős részét természetben kapta. Tehát amikor még 1945-ben nagy volt az éhezés, 1946-ban pedig jött az iszonyatos infláció [lásd: a forint bevezetése], akkor apám részben természetben kapott fizetésében sok alapvető, sőt luxusnak is számító élelmiszer volt, például liszt, zsír, cukor, rizs, szardínia, fűszerfélék, kakaó, tejpor, Hershey csokoládé.

Aztán még több Joint konyha lett Pesten. Külföldről szállították az élelmiszert ezeknek a konyháknak az ellátására, illetve amit apu itthon be tudott szerezni, azt beszerezte. Apámnak ezekbe a konyhákba különböző szakemberek kellettek. Többek között például főszakács. A fő konyhájának a főszakácsa az anyám húga lett, aki máshoz nem, de ehhez kiválóan értett. Soha életében ezt nem tanulta szerintem, csak az élet kitanította őt rá, és volt hozzá érzéke. Remekül megszervezte a konyhát és a hozzátartozó éttermet, kitűnően főztek ezeken a konyhákon. Oda olyanok jártak enni, mint például a művészvilág színe-java. Dayka Margittól, Dobay Lívia operaénekesnőn keresztül, Szép Ernő költő-íróig, mert nem volt mit enni.

Három konyha biztos volt. Volt a fő konyha az Oktogonon, volt még egy valahol a Jókai tér környékén, és volt egy Budán. Ezeket a semmiből szervezte meg az apu. A helyiségtől kezdve a konyhai eszközökön át a személyzetig, a szakácsokig, a könyvelőkig, a munkásokig, akik a nyersanyagokat szállították. Úgyhogy ez egy nagyon komoly szervezőmunka volt. Az apu nagyon ügyes volt ilyesmiben, és több évig csinálta, amíg ez ment. Azután a Joint konyháit valamikor az 1950-es években bezárták. De a Joint mint szervezet sokáig megmaradt, még osztott különböző alapon segélyeket, meg patronált idős zsidókat. [A Jointot 1953-ban a kormány irodája bezárására és tevékenysége felfüggesztésére kényszerítette. 1980-ig a Joint a svájci zsidó hitközségen keresztül segített a magyarországi zsidóknak, majd 1980-ban térhetett vissza hivatalosan Magyarországra. -- A szerk.]